

НАРЕДБА № 7 ОТ 4 ДЕКЕМВРИ 2008 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА "РАБОТНИК В ГОРСКОТО СТОПАНСТВО"

В сила от 30.01.2009 г.

*Издадена от Министерството на образованието и науката
Обн. ДВ. бр.8 от 30 Януари 2009г.*

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 623060 "Работник в горското стопанство" от област на образование "Селско, горско и рибно стопанство" и професионално направление 623 "Горско стопанство" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 623060 "Работник в горското стопанство" съгласно приложението определя изискванията за придобиването на първа степен на професионална квалификация за специалностите:

1. 6230601 "Лесокултурни дейности";
2. 6230602 "Дърводобив";
3. 6230603 "Дивечовъдство";
4. 6230604 "Билкарство".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработва учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията 623060 "Работник в горското стопанство".

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията "Работник в горското стопанство" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДООИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Работник в горското стопанство"	
Професионално направление:	
623	Горско стопанство
Наименование на професията:	
623060	Работник в горското стопанство
Специалности:	Степен на професионална квалификация:
6230601 "Лесокултурни дейности"	първа
6230602 "Дърводобив"	първа
6230603 "Дивечовъдство"	първа
6230604 "Билкарство"	първа

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за минимално входящо образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 г., в съответствие със Закона за професионалното образование и обучение

За обучение по професията "Работник в горското стопанство" с придобиване на първа степен на професионална квалификация минималното входящо образователно равнище за ученици е завършен VI клас, а за лица, навършили 16 г., е завършен начален етап на основното образование или успешно завършен курс за ограмотяване по реда на Закона за насърчаване на заетостта.

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията "Работник в горското стопанство" с придобиване на първа степен на професионална квалификация не се изисква лицата да притежават предишна професионална квалификация или професионален опит.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Лицата, придобили първа степен на професионална квалификация по професията "Работник в горското стопанство", могат да работят в държавни лесничейства, държавни дивечовъдни станции, разсадници за горски и декоративни дървесно-храстови видове, дендрариуми и други предприятия и организации, занимаващи се с отглеждане, добив и транспорт на дървесно-храстови видове. Работникът в горското стопанство извършва типични рутинни дейности, свързани с провеждането на лесокултурни мероприятия, дърводобив, ловностопанска дейност, както и други ползвания от горите. Той има важна роля в поддържането и опазването на горския фонд. Работата му е предимно на открито - в лесничейства, дивечовъдни станции или в разсадници.

В своята работа работникът в горското стопанство използва различни видове уреди и инструменти: ръчни инструменти за подготовка на почвата, за бране и добиване на горски семена, плодове и резници; за изваждане и садене на фиданки, за сеене; инсталации за напояване, машини, съоръжения и инструменти за добиване, сеч и първична обработка на дървесни материали; машини и съоръжения за извозване, товарене, разтоварване и рампиране на дървените материали; гориво-смазочни материали; сушилни; хранилки, поилки и солища за дивеча; съоръжения за водопой и калища за дивеча, фуражохранилища. Той изпълнява своите трудови задължения в съответствие с действащите правилници и инструкции, регламентиращи дейностите в горите, с работната документация, дневници, технологични планове и схеми, горски карти, ловни карти, противопожарни карти и др.

При изпълнение на някои дейности се налага работа с опасни химически вещества, като торове, препарати за растителна защита и др., което изисква използването на специална работна екипировка. В случаите, когато е необходимо да борави с работна документация - технологични планове и схеми, горски карти, скици и др., работникът се консултира с прекия си ръководител. В своята дейност работникът в горското стопанство получава инструкции и задачи от техник-лесовъда и ги изпълнява под негово ръководство.

Лицата, практикуващи професията, трябва да бъдат физически издръжливи, за да могат да работят на открито и при неблагоприятни климатични условия, подвижни и сръчни.

Работното време на работника в горското стопанство е стандартен работен ден, но е възможна и сезонност в работата, например при залесяване, а понякога е необходимо да се работи и извънредно в почивните и празничните дни.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

След придобиване на първа степен на професионална квалификация по професията "Работник в горското стопанство" обучаваният може да продължи обучението си по професиите "Механизатор на горска техника", "Лесовъд" и "Дивечовъд" за придобиване на втора степен на професионална квалификация, като обучението по общата задължителна професионална подготовка, единна за всички професионални направления, и отрасловата задължителна професионална подготовка по професионално направление "Горско стопанство" се зачитат.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД)

Лицата, придобили първа степен на професионална квалификация по професията "Работник в горското стопанство", имат право да постъпват на работа на длъжности, които съответстват на следните професии от Националната класификация на професиите и длъжностите в Република България, утвърдена със Заповед № 742 от 27.12.2005 г. на министъра на труда и социалната политика, изм. с № 416 от 08.06.2006 г., № 884 от 07.11.2006 г., № 969 от 28.12.2007 г.: 6129 - 1004 Дивечовъд, 6129 - 1007 Пазач, дивеч, 6141 - 1001 Горски пазач, 6141 - 1002 Горски работник, 6141 - 1003 Горски работник, сезонен, 6141 - 1004, Работник по дърводобив, 6141 - 1005 Залесител, 6141 - 1008 Маркировач, лесофонд и дървен материал, 6141 - 1009 Работник, обработка на трупи, 6141 - 1010 Работник, отглеждане на горски култури, 6141 - 1014 Секач, 6141 - 1015 Товарач, трупи и друг дървен материал, 7421 - 1009 Работник, обработка на дърво, 7421 - 1011 Сортировач на дърва, 9212 - 0001 Общ работник, горско стопанство, 9212 - 0002 Работник, горско стопанство, 9212 - 0003 Работник, почистване на сечища, 9212-0004 Сезонен работник, горското стопанство, 9213 - 0001 Работник, ловно стопанство при придобита правоспособност за работа с моторен трион.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучение по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава, спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд;
- умее да опазва околната среда;
- осъществява ефективни комуникации с колеги, клиенти и прекия си ръководител;
- работи в екип съвместно с колеги;
- познава трудовото законодателство, отнасящо се до сключване на трудов договор, правата и задълженията на страните по този договор;
- познава изискванията за производство на посадъчен материал от горски и декоративни дървесно-храстови видове.

3.2 Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионално направление "Горско

стопанство"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава технологиите и методите, прилагани в горското стопанство (в т. ч. за стопанисване на горите, дърводобив, ловностопанска дейност и други ползвания от горите);

- познава и прилага изискванията и разпоредбите на нормативните документи, регламентиращи неговите задължения по изпълнение на дейностите в горите и опазването на околната среда;

- познава и прилага основните методи и средства за наблюдение, защита и опазване на горите (в т. ч. от болести, вредители и горски пожари);

- познава и прилага режимите на стопанисване на горите и ползване на горските ресурси;

- познава принципите на действие, работи и съхранява инструментите и уредите, използвани в разсадниците и при извършване на залесителните дейности.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията "Работник в горското стопанство" задължителна професионална подготовка

3.3.1. Специалност "Лесокултурни дейности"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и прилага начините и методите за семедобив и производство на репродуктивни материали от горско-дървесни видове;

- познава и прилага начините и методите за производство на фиданки от горски дървесни видове;

- познава и прилага начините и методите за сеене и садене на фиданки и резници;

- познава и прилага начините и методите за отглеждане на горски култури;

- познава и прилага начините и методите за ранно диагностициране и за борба с болести и вредители.

3.3.2. Специалност "Дърводобив"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- извършва сеч и първична обработка на дървените материали при придобита правоспособност за работа с моторен трион;

- познава технологията на работа на основните дърводобивни машини;

- извършва добив на дървени материали с моторен трион при придобита правоспособност за работа с моторен трион;

- извършва трудови дейности, свързани с извозване, товарене, разтоварване и рампиране на дървените материали;

- извършва дейности на временен горски склад.

3.3.3. Специалност "Дивечовъдство"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и прилага начините и методите за хранене и подобряване на хранителната база на дивеча;

- извършва таксация на дивеча;

- наблюдава и полага грижи за здравословното състояние на дивеча.

3.3.4. Специалност "Билкарство"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава, бере и опазва диворастящите билки и гъби;

- познава и прилага методите за почистване и сушене на диворастящи билки и

гъби;

· познава и прилага методите за съхранение на диворастящи билки и гъби.

4. Резултати от ученето

Компетенция	Резултати от ученето
Обучаваният трябва да:	
1. Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазва околната среда при изпълнение на служебните си задължения	1.1. Знае и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд. 1.2. Обслужва правилно и безопасно технологичното оборудване. 1.3. Изброява правилата за безопасна работа с инструменти, машини и съоръжения. 1.4. Поддържа лична хигиена и хигиена на работното място и технологичното оборудване в съответствие със здравословните и безопасни условия на труд и санитарно-хигиенните изисквания. 1.5. Ползва лични предпазни средства и специална работна екипировка. 1.6. Познава и умее да прилага правилата и процедурите за пожарна и аварийна безопасност и борба с пожарите в горите и в работни помещения. 1.7. Не замърсява с работата си околната среда - събира и изхвърля отпадните продукти на определените за целта места при спазване на изискванията за опазване на околната среда. 1.8. Описва вредното въздействие на растителнозащитните препарати върху човешкия организъм. 1.9. Разпознава опасните ситуации, които могат да възникнат по време на работа. 1.10. Оказва долекарска помощ при инциденти при работа с машини и инструменти или при отравяния с препарати.
2. Провежда лесо-	2.1. Познава и различава необ-

културни мероприятия, дърводобив, ловностопанска дейност, както и други ползвания от горите

ходимия минимален набор дървесни и храстови видове в България и извършва лесокултурни дейности.

2.2. Притежава знания за растежа и развитието на горско-дървесната растителност.

2.3. Познава недостатъците на дървесината при определяне на нейното качество и категория.

2.4. Познава и разграничава таксационните показатели на насажденията с оглед провеждане на сеч.

2.5. Познава основните понятия, величини и зависимости за стопанисване на горите и дърводобив.

2.6. Знае и прилага основни принципи за извеждане на сеч.

2.7. Знае същността на недървесните ползвания от горите.

2.8. Полага грижи за дивеча.

3. Спазва изискванията на нормативните документи, регламентиращи дейностите в горите и опазването на околната среда

3.1. Познава изискванията на законодателството за горите, свързано с изпълнението на трудовите дейности.

3.2. Познава и спазва нормативната база, регламентираща дърводобива, извършването на лесокултурни и други дейности в горите.

4. Извършва дейности по опазване и защита на горите от болести, вредители и горски пожари

4.1. Познава и прилага основните методи за ранно диагностициране и борба с болестите.

4.2. Прилага основните знания, методи и средства за борба с горските пожари - основни понятия, причини за възникване, видове, форма и интензивност на пожарите, тактика, методи и средства за гасене на пожари.

5. Работи и съхранява използваните в горското стопанство инструменти

5.1. Познава изискванията за почистване на различните видове инструменти, машини и съоръжения, използвани в горското стопанство.

	5.2. Описва изискванията за поддържане и съхранение на оборудването, използвано в лесокултурната дейност, в дърводобива, геодезични и таксационни инструменти и ловни принадлежности.
6. Спазва режимите на стопанисване на горите и ползване на горските ресурси	6.1. Познава и спазва режимите при сеч, извозане и превозване на дървения материал. 6.2. Знае режимите за извършване на лов и риболов и други ползвания от горите.
Специфични компетенции	
Специалност "Лесокултурни дейности"	
7. Участва в производството на репродуктивни материали от горско-дървесни видове	7.1. Познава и прилага начините и методите за семедобив и производство на репродуктивни материали от горско-дървесни видове. 7.2. Знае сроковете на цъфтеж, узряване, бране и събиране на горски семена, плодове и шишарки. 7.3. Познава и прилага начините и средствата за събиране и съхранение на горски семена, плодове и шишарки. 7.4. Познава методите и средствата за преработка на семена от иглолистни и широколистни дървесни видове.
8. Участва в производството на фиданки от горски дървесни видове	8.1. Познава стандартите за добив и производство на горски фиданки и резници. 8.2. Познава и прилага начините и методите за производство на фиданки от горски дървесни видове. 8.3. Познава и прилага технологиите за производство на семенищни и пикирани фиданки. 8.4. Познава и прилага технологиите за производство на фиданки посредством резници. 8.5. Знае и прилага изискванията, начините и средствата за отглеждане

	и съхранение на фиданките.
9. Извършва сеитба и садене на фиданки и резници	9.1. Знае и прилага изискванията за предсеитбена и предпосадъчна подготовка на почвата, начините и нормите за посев на семена от основните иглолистни и широколистни видове и садене на фиданки и резници. 9.2. Познава и прилага методите, средствата и изискванията при почвоподготовката. 9.3. Знае и спазва сроковете за посев и садене. 9.4. Познава устройството и подготовката за работа с машини и средства за разсадниково производство. 9.5. Познава методите за напояване и подхранване.
10. Полага грижи при отглеждане на горски култури	10.1. Познава и прилага начините и методите за отглеждане на горски култури. 10.2. Провежда отгледни дейности след посев и садене. 10.3. Извършва попълване на културите.
11. Провежда мероприятия за защита и борба с болестите и вредителите по горските култури	11.1. Извършва оглед на състоянието на горските култури. 11.2. Познава и прилага начини и методи за защита и борба с болести и вредители по горските култури. 11.2. Познава и прилага препарати за растителна защита под ръководството на специалист. 11.3. Провежда дейности за борба с болестите и вредителите под ръководството на специалист по растителна защита на горите.
Специалност "Дърводобив"	
12. Извършва сеч и първична обработка на дървените материали	12.1. Познава и ползва инструментите за сеч и първична обработка на дървените материали - брадви, цапини, лостове-обръщачи, клещи, триони, клинове, клупи, ролетки.

12.2. Познава технологията на работа на основните дърводобивни машини: за поваляне на дърветата, за кастрене, за белене, за цепене, въжени линии и системи за извозване на дървени материали, трактори за извозване на дървени материали, кранове, челюстни товарачи, транспортъори.

12.3. Поддържа и съхранява дърводобивните машини и инструменти в съответствие с изискванията.

13. Извършва добив на дървени материали с моторен трион

13.1. Познава устройството и принципа на действие на моторен трион.

13.2. Работи с моторен трион при стриктно спазване на правилата за безопасна работа.

14. Извършва извозване, товарене, разтоварване и рампиране на дървените материали

14.1. Прилага начините и средствата за формиране, привързване и изтегляне на товарите при извозване, товарене, разтоварване и рампиране.

14.2. Спазва изискванията за безопасност при извозване, товарене, разтоварване и рампиране на дървените материали.

15. Извършва дейности на временен горски склад

15.1. Извършва товарни и разтоварни дейности.

15.2. Знае и спазва правилата за безопасна работа при товарене и разтоварване.

15.3. Познава техническите и технологичните особености на товарните и транспортните средства, работещи на горски склад.

15.4. Спазва правилата за доставяне, съхранение и експедиране на дървесината на временния горски склад.

Специалност "Дивечовъдство"

16. Поддържа и подобрява хранителната база на дивеча

16.1. Познава местообитанията на дивите животни и птиците.

16.2. Познава режима и нормите за подхранване на различни-

те видове дивеч.

16.3. Определя вида и количеството на фуражите за хранене на различните видове дивеч.

16.4. Създава и поддържа нови дивечовъдни ниви и ливади.

16.5. Спазва изискванията за изграждане и поддържане на хранилки, солища, устройства за водопой и калища.

16.6. Умее да подбира местата за изграждане на хранилки, поилки и солища за дребен и едър дивеч.

16.7. Поддържа новоизградените хранилки, поилки и солища.

16.8. Изгражда съоръжения за съхранение на фуражите.

16.9. Почиства и поддържа съоръженията за подхранване на различните видове дивеч.

17. Извършва таксация на дивеча

17.1. Извършва наблюдение на дивеча.

17.2. Описва особеностите, организацията и методите за провеждане на таксация на дивеча.

17.3. Извършва обработка на първичната информация и отчита обобщените резултати при таксация на дивеча.

18. Полага грижи за състоянието на дивеча

18.1. Разпознава признаците и поведението на здравите и болните диви животни и птици.

18.2. Познава видовете препарати, които се използват за профилактика на дивите животни и птици.

18.3. Прилага препаратите за профилактиката и лечението на дивеча и птиците под ръководството на ветеринарен лекар.

Специалност "Билкарство"

19. Познава, бере и опазва диворастящите билки и гъби

19.1. Познава и спазва начините за опазване и поддържане на естествените находища на билките и гъбите.

19.2. Разпознава ботаническите и морфологичните белези и

	особености на билките и гъбите. 19.3. Познава и спазва изискванията за качество при бране на билки и гъби.
20. Извършва сортиране на билките и гъбите по качество	20.1. Прилага методите и средствата за почистване на билките и гъбите. 20.2. Спазва методите, средствата и изискванията за сушене на билките и гъбите съобразно предписанията за готовата продукция.
21. Съхранява диворастящи билки и гъби.	21.1. Прилага методите и средствата за дългосрочно съхраняване на билките и гъбите. 21.2. Прилага изискванията за избор и изграждане на складови помещения. 21.3. Познава и прилага методите и препаратите за дезинфекция на помещенията, в които се съхраняват билките и гъбите. 21.4. Разпознава видовете вредители по билките и прилага начините за борба с тях. 21.5. Избира начини за складиране и опаковане на различните видове билки.

5. Изисквания към материалната база

Материалната база трябва да бъде в съответствие с изискванията на нормативните актове на Министерството на образованието и науката, Държавната агенция по горите, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на вътрешните работи, Министерството на здравеопазването и съответните български стандарти.

Нормативните изисквания към помещенията за провеждане на учебната практика са в съответствие с дейностите, които ще се извършват, видовете технологични процеси, ергономичните, естетичните изисквания и методическите указания.

Практическото обучение се организира като учебна практика и производствена практика. Местата за провеждане на обучението по практика са: специализирани учебни бази в училището, специализирани учебни бази в сродни училища, центрове за професионално обучение, учебно-производствени бази към предприятията, оборудвани работни площадки и учебни полигони в горския фонд. Училищата могат да организират практическо обучение самостоятелно или съвместно с физически или юридически лица, като се изпълняват държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професията.

Учебните и производствените практики по отделни тематични области могат да се провеждат в кабинетите в учебната сграда и в горски фонд. Дейностите по

разпознаване на дървесина, билки, гъби, почви, семена, дървесни видове, разпознаване на дивеч и следи и др. могат да бъдат провеждани и в учебната сграда при наличие на сбирки от съответните материали. Използва се горски фонд (училищен, общински, частен или държавен) за провеждане на практики по дендрология, лесовъдство, лесокултурна дейност, дърводобив, дивечовъдство и билкарство. Необходимо е да бъдат изготвяни графици за практическото обучение за всички теми - по време и местоположение. Графиките се утвърждават от ръководителя на обучаващото звено и се спазва стриктно изпълнението им. При неподходящи метеорологични условия се допуска промяна в графика със специалното разрешение на ръководителя на обучаващото звено.

За правилното и безопасно протичане на обучението по учебна и производствена практика е необходимо да се осигури:

- надежден и безопасен транспорт до съответния горски участък;
- вземане на необходимите мерки за правилно ориентиране на обучаващите в горския участък;
- място за разполагане на инструментите и уредите по начин, изискващ извършване на най-малко движения;
- цялостен комплект техническа документация;
- обезпечаване на групата със средства и медикаменти за оказване на долекарска помощ;
- осигуряване на възможности за осъществяване на ефективна комуникация.

6. Изисквания към обучаващите по теория и практика

Обучението по задължителната професионална подготовка по професията се осъществява от лица, чието завършено образование, придобита специалност, присъдена квалификация и правоспособност отговарят на нормативната уредба.

Професионалната подготовка по професията "Работник в горското стопанство" се осъществява от квалифицирани преподаватели, придобили своята квалификация във висше училище. Обучаващите трябва да отговарят на общите изисквания за упражняване на преподавателска дейност, определени от МОН.

Преподавателите по теория могат да притежават образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър" по съответната специалност.

Преподавателите по практика трябва да притежават образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" по съответната специалност.

Преподавателите по практика, осигуряващи обучението за придобиване на правоспособност за управление и работа с трактори и горска техника, трябва да притежават свидетелство за правоспособност.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания и умения.